

Gairus: Europe – USA, R' Moshe Feinstein
Dec. 8, 2002

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קנז

בגר שאנן סהדי שלא קבל מצות אף שאמר בפיו שמקבל ז' דעשי"ת תרפ"ט ליובאן. מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מהר"ר שמעון טרעבניק שליט"א הגאב"ד האדיאין.
במה שנסתפק כתר"ה אם גר שלא קבל עליו מצות אם נחשב גר, פשוט וברור שאינו גר כלל אף בדיעבד וכן הורה אבא מארי הגאון זצלה"ה הלכה למעשה בסטראבין בעובדא כזו שאינו גר כלל בין לקולא בין לחומרא שקבלת מצות בגר מעכב כדאיתא ביו"ד סי' רס"ח סעי' ג'. ואף אם אמר בפיו שמקבל מצות אם אנן סהדי שאינו מקבל עליו באמת אינו כלום. וגר שמהני לשם אישות בדיעבד, איירי שבשביל האישות קבל עליו מצות באמת והוא ברור ופשוט וכל זה אמר אבא מארי הגאון בפירושו אז כשהורה. ובכלל איני יודע טעם הרבנים הטועים בזה דאף לדידהו עכ"פ איזה תועלת הם מביאין בזה לכלל ישראל שמקבלין גרים כאלו דודאי לא ניחא ליה להקב"ה ולעם ישראל שיתערבו גרים כאלו בישראל. ולדינא פשוט שאין זה גר כלל. ידידו, משה פיינשטיין

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קנט

בדבר הב"ד לגרות אם צריך שיהיו כולם ת"ח ד' אדר תש"י. מע"כ ידידי הרה"ג ר' נחמן יוסף גאלדשטיין שליט"א שלו וברכה. בדבר אם צריך שיהיו הב"ד לגרות כל השלשה ת"ח דוקא. הנה אף שבלשון הגמ' יבמות דף מ"ז איתא ת"ח אבל ברמב"ם פי"ד מאי"ב ה"ו כתב ושלשה עומדין ע"ג ולא הזכיר שיהיו ת"ח ומדלא הקשו עליו נו"כ מגמ' משמע שסברי דלאו דוקא נקט בגמ' ת"ח אלא משום דבעי שיודיעוהו מקצת הדינים נקט ת"ח וכהא דמצינו בסוטה דף ז' שאמר במתני' ומוסרין לו שני ת"ח ומסיק בגמ' שהוא רק כדי שידעו לאתרוויי ביה. וכן הוא במכות דף י' שמה שאיתא במתני' ת"ח הוא או בשביל התראה להמקשה או לדבר עמו שלא יהרגנו שדברי ת"ח יותר מועילים שא"כ אין קפידא בדוקא ת"ח אלא שידעו להתרות ולדבר, דהא פשוט דשני עדים שאינם ת"ח שראו באחד שהרג את הנפש או חלל שבת והתרו בו שחייב מיתה. ומש"כ התוס' סוטה אלמא גבי התראה בעינן ת"ח אינו לדינא שהתראת סתם אנשים לא תהיה התראה דלא ניתן להאמר זה כלל. אלא כוונתם שלכן מוסרים ת"ח שידעו להתרות דסתם אנשים אפשר לא ידעו או שלא ישמע לסתם אנשים שיחשוב המותרת שאין יודעים. ולכן גם בגרות מה שאיתא בברייתא ת"ח הוא רק שידעו מה לומר להגר מקצת המצות וכל מה שצריכים לדבר אתו. ולכן אם גם סתם אנשים ידעו זה מחמת שהת"ח אחד יאמר להם תחלה סגי ולכן לא הזכיר זה הרמב"ם.

ואף שהזכיר הרמב"ם שיהיו ת"ח ברפ"ג מסוטה ובפ"ה מרוצה ה"ח התם דעושיין זה הב"ד צריכין למסור ת"ח כדי שודאי ידעו וגם יתקבלו דבריהם אבל בגרות שא"צ לבא דוקא לפני ב"ד שבעיר דהא יכול לבא לפני כל אדם להתגייר שייך רק לומר להם שידעו מה לעשות ואם יודעין רשאיין אף שאינם ת"ח. ורק שצריך לעיין מה שהרמ"א הוסיף על לשון המחבר שנקט כהרמב"ם ושלשה עומדים שיהיו ת"ח משמע לכאורה שפליג ומצריך שיהיו ת"ח דוקא. אבל הא א"א לומר כלל שיצטרכו ת"ח דוקא שהרי בימי דוד ושלמה לא קבלו גרים ומ"מ נתגיירו הרבה גרים כמפורש ביבמות דף ע"ט א"כ מוכרחין לומר שהדיוטות גיירום כמפורש ברמב"ם פי"ג מאי"ב ה"ט דת"ת ודאי לא היו עושיין שלא כהוגן ואם אף רק לכתחלה היו צריכין שיהיו הב"ד ת"ח לא היו חושדין אף הדיוטות כשרים לעשות דבר שאין להם לעשות כמו שלא נחשדו לפסוק שאר דינים השייכים לב"ד ולת"ח. אלא משמע שאף לכתחלה יכולים כל שלשה מישראל לגייר רק שצריך לידע אם עשו כדין. ולכן מוכרחין לומר אף להרמ"א שכוונתו להשיג רק שהי"ל להזכיר שיהיו ת"ח כדאמר בגמ' משום שצריך שידעו איך לעשות. וטעם הרמב"ם והמחבר שלא נקטו הוא דכיון שפרטו כל הדינים בהכרח צריך שידעו. ולכן לדינא אין קפידא בזה רק שהת"ח היחידי יודיע להשנים שמצטרף עמו פרטי הדינים דמילה וטבילה והודעת המצות וקבלתו.

אך בכלל עיקר הגרות לא נוחה דעתי מזה ואני נמנע מזה לא רק מצד הדין שאין מקבלין לכתחלה בשביל אישות אלא גם מטעם שהוא כמעט ברור כאנן סהדי שלא מקבלת המצות ורק בפיה אומרת שמקבלת ובלא קבלת מצות אף רק פרט אחד הא מפורש בבכורות דף ל' שאין מקבלין אותו. ול"ד להא דשבת דף ס"ח דגר שנתגייר לבין העכו"ם ולא ידע משבת ואף לא מע"ז ומ"מ הוי גר משום דהתם קבל כל מה שחייבין בני ישראל והיא קבלה טובה על כל התורה אף שלא ידע הדינים כלל וכמו שבכל גר א"צ שיודיעוהו כל המצות ובדיעבד סגי בלא הודעה כלל כמפורש ברמב"ם ושי"ע/יו"ד רס"ח/סעי' י"ב אבל כשלא קבל אין מקבלין דזהו עיקר הגרות וברוב הגרות שבמדינה זו שבשביל אישות אין מקבלין המצות אף כשאומרין בפיהן שמקבלין דהוא כנודע שמרמין דהא לא תהיה עדיפא מבעלה שהוא מופקר ועובר על כל דיני התורה. אך מ"מ אולי גיורת זו תקבל המצות ולכן איני אומר בזה כלום לכתר"ה כי יש הרבה רבנים בנוא יארק מקבלין גרים כאלו וממילא אין לי לומר בזה איסורין אבל אני אין דעתי נוחה וגם דעת אבא מארי הגאון זצ"ל לא היה נוחה מזה אבל לא אמינא איסורים בזה וכתר"ה יעשה כפי הבנתו ודעתו וכפי הדוחק. וספר אחיעזר שהביא כתר"ה לא ראיתיו עדין.

ומדין נטען על הנכרית ונתגיירה שאסרו מדרבנן מסתבר לע"ד להקל בעובדא כזו שנשואה לו כבר הרבה שנים וכבר כתבתי זה בחדושי ביבמות בטעם נכון אך שתהיה גיורת כדן. ובשטר הכתובה צריך לכתוב גיורתא דא והכתובה היא רק כסך כתובה אלמנה...